שפצעה בפניה: אמר רב זירא אמר רב מתנה אמר רב ואמרי לה אמר רבי זירא א"ר מתנה אמר רב בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה לעצמה דכתיב °והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם מגיד שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו א"ל אבימי בר פפי שקוד אמרה, שקוד מנו? שמואל, הא רב אמרה? אימא אף שקוד אמרה אמר מר בר אמימר לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת רב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב, והלכתא כוותיה דרב: **מתני'** המארס את בתו וגרשה, אירסה ונתארמלה, כתובתה שלו. השיאה וגרשה, השיאה ונתארמלה כתובתה שלה, ר' יהודה אומר הראשונה של אב, אמרו לו (אם) משהשיאה אין לאביה רשות בה: **גמ'** טעמא דהשיאה וגרשה, השיאה ונתארמלה אבל נתארמלה תרי זמני תו לא חזיא לאינסובי, ואגב אורחיה קא סתים לן תנא כרבי דאמר *בתרי זמני הויא חזקה: רבי יהודה אומר הראשונה של אב: מ"ט דרבי יהודה? רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב מתיב רבא ומודה רבי יהודה במארס את בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ נשאת שאין לאביה רשות בה אמאי ה"נ לימא הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב, אלא אי אתמר הכי אתמר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל וברשותו נכתבין ומיגבא מאימת גביא? אמר רב הונא מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין ורב אסי אמר אחד זה ואחד זה מן הנשואין, ומי אמר רב הונא הכי והאתמר הוציאה עליו שתי כתובות אחת של מאתים ואחת של שלש מאות ואמר רב הונא באתה לגבות מאתים גובה מזמן ראשון, שלש מאות גובה מזמן שני, ואם איתא תיגבי מאתים מזמן ראשון ומאה מזמן שני ולטעמיך תיגבי חמש מאות בולם: מאתים מזמן ראשון תלת מאה מזמן שני, אלא חמש מאות מ"ט לא גביא כיון דלא כתב לה צביתי ואוסיפית לך תלת מאה אמאתים הכי קאמר לה אי מזמן ראשון גביאת גביא מאתים אי מזמן שני גביאת גביא תלת מאה'

הכא

ויקרא כה

צ"ע דומה ידיה לאחי

ואח"כ

דמוחזקת בעלה מתים ודק תנא בלישנה דלא ליכנס דרך פורענות

כתובה ראשונה מה"כ כשבאה ופני נישואה (לגבות ממשועבדים)

שהוא מתקנת רבנן

והיא המוקדמת

(ואם באו לב' אלא א' מהן)

בכתובה השניה

שפלעה בפניה. דאפחתה מכספא דאי איתיה לאב דיליה הוא דהא יש לו בה מכר: **אמר רב זירא ואמרי לה אמר רבי זירא.** הוא רבי זירא הוא *רב זירא אלא בבבל מקמי דסליק לארעא דישראל לקמיה דרבי יוחנן ואין סמיכה בבבל הוו קרו ליה רב זירא ובהא שמעתא איכא למ"ד מקמי דסמכוהו אמרה ואיכא למ"ד בתר דסמכוהו אמרה: **שמואל.** הוו קרו ליה שקוד על שום דהלכתא כוותיה בדיני ושוקד על דבריו להומרם כהלכתא*: **הא רב אמרה.** לעיל: **כרב ששת.** דפשיט לעיל בתו מאלמנותו ואמר מעשה ידיה לאחין: **מתני' כתובתה של אב.** כתובה שהיא גובה משני ארוסין הללו וקסבר יש כתובה לארוסה ובימי נערות וקטנות קאמר: **כתובתה שלה.** דמשהשיאה פקעה רשותו ובתר גובינא אזלינן וגובינא בתר הכי הוא ולא אזלינן בתר כתיבה לומר הואיל והראשונה נכתבה בעודה ברשות האב תיהוי דאב: **הראשונה של אב.** טעמא מפרש בגמרא: **גמ' תו לא חזיא לאינסובי.** דהויא חזקה להיות בעליה מתים ודקתני במלתיה דלא ליכנוס בדרך פורענות: **ואגב אורחיה.** דבעי לאגמורינן משפט הכתובה ומחלוקת ר' יהודה ורבנן נקט לישנא דידיה למסתם לן כרבי דאמר במס' יבמות (דף סד:) נשאת לראשון ומת, לשני ומת, לשלישי לא תנשא דבתרי זמני הויא חזקה: **משעת אירוסין.** של בעל הראשון נתחייב לה כתובה וזכה בה אב אבל באירוסין שני לא זכה דמשנשאת לראשון פקעה זכותיה מינה: **הואיל וברשותו נכתבין.** כתובה הראשונה שהיה לפני הנשואין והלכך בגרה קודם נשואין לא נכתב ברשותו הא דגרסינן °נכתבים לשון רבים אמנה ומאתים דכתובה קאי: **ומגבא מאימת גביא.** כלומר לענין זכייה דאב דהא חזינן דלאו בתר אירוסין אזלינן אפי' לר"י כדקתני ומודה ר"י במארס את בתו ובגרה כו' אלמא בתר כתיבה אזיל, לענין מטרף לקוחות מאימת טרפא ממשעבדי: משעת אירוסין דהא מהיא שעתא איחייב בתקנתא דרבנן או דלמא עד שעת כתיבה דהויא מלוה בשטר לא טרפא: **מנה מאתים.** דמתקנתא דרבנן מחייב טרפא מזמן אירוסין אם מת או גרשה לאחר נשואין טורפת לקוחות שלקחו מנכסיו מזמן אירוסין ואילך דמהיא שעתא אשתעבד: **ותוספת.** שמעלמא היא באה לה לא נשתעבד עד זמן כתיבת הכתובה שקנו מידו וכתב: **אחד זה ואחד זה מן הנשואין.** דהיא גופה מחלה לשעבודא קמא ונתרצתה בזמן הכתוב בשטר הכתובה ככל המפורש בה בין עיקר בין תוספת: **אחת של מאתים.** והיא מוקדמת דדוקא כסדר נקט: **ואמר רב הונא באתה לגבות מאתים כו'.** כלומר אין לה אלא אחד מהן ויפה כחה לגבות איזה שתרצה באתה לגבות מאתים דניחא לה בהכי וכגון שמכר נכסיו בין זמן ראשון לזמן שני דאי מפקא למיגבי בשל שלש מאות נמצאו שטרי הלקוחות קודמין: **גובה.** מאתים וטורפת לקוחות מזמן הכתוב: **ואם איתא.** דסבר רב הונא חוב ראשון מזמן ראשון ותוספת מזמן שני ה"כ תיגבי מאתים מזמן ראשון ומאה מזמן שני: **כיון דלא כתיב בה.** בכתובה שניה: **צביתי ואוסיפית לך תלת מאה אמאתים.** ש"מ לא להוסיף על הראשונה בא ולא תגבה השניה אא"כ הראשונה בטלה:

הכא

שפצעה בפניה. ואם תאמר תקשי הך ברייתא לרב וריש לקיש דמשמע בהחובל (ב"ק דף פו: ושם) דפליגי ארבי יוחנן דאמר פלגא בפניה דהוי דאב ויש לומר דבפחת דעד הנערות מודו כולי עלמא דהוי דאב שמפסיד במה שהיה יכול למוכרה והתם פליגי במה שהיא נפחתת גם מנערות ואילך וסבר רבי יוחנן דכל הפחיתה הויא דאב הואיל ונעשה לה בעוד שהיא ברשות אב אי נמי בפחיתת מכירה מודו כולי עלמא דהויא דאב והתם פליגי במה שנפחתה לקידושין דסבירא להו לרב וריש לקיש דלא זכיא ליה רחמנא אלא קידושין ממש [ורשב"א פירש אע"ג דפליגי בפלגא בפניה בקנין לה ידיה מודו כולי עלמא דהוי דאב ומוקמי הך ברייתא דהכא בחבלות גדולות וסברי נמי דאין אדם מוריש מעשה ידיה לאחין]:

טעמא דהשיאה וגרשה וכו'. משום מאן דאמר מעיין גורס (יבמות דף סד:) דייק לה מסיפא ואם תאמר ותקשי ליה מרישא דמשמע דמזל גורס ויש לומר דמצי למימר דנקט רישא אגב סיפא וריב"ן מוקי כולה מתניתין באשה אחת ומפרש הכי טעמא דהשיאה וגרשה אחר שאירסה ונתארמלה הא השיאה ונתארמלה תו לא הוי מצי למימר השיאה שנית ואין נראה לר"י דאם כן לא הוה מצי מוכח אלא למאן דאמר מזל גורס דלמאן דאמר מעיין גורס אכתי הוי מצי למתני תו השיאה ואם כן תקשי ליה ממתני' דהכא: **ומיגבא** מאימת גביא. פירש בקונטרס אי משעת אירוסין דהא מהיא שעתא איחייב ליה בתקנתא דרבנן או דלמא עד שעת כתיבה דהויא מלוה בשטר לא טרפא ממשעבדי וקשה לר"י דמאי שייכא הך בעיא הכא ועוד מדנקט מאימת גביא משמע דכנשואה בעי מאיזה זמן טורפת ואמאי ליבעי אי כל ארוסות טרפי ממשעבדי או לא ונראה לר"י דדוקא בהך דמיירי רבי יהודה בה במארס את בתו ובגרה ואחר כך ניסת קא בעי דאי טעמא דמודה משום דלא נכתבו ברשותו הוי טעמא משום דבשעת כתיבה מחלה לשיעבודא דלא תקינו ליה רבנן לאב אלא כשלא מחלה ואם כן איהי גופה נמי לא גביא מידי או דלמא טעמא דר' יהודה לאו משום דמחלה לשעבודא קמא קאמר אלא משום דלא תקינו לאב זכיה בשלא נכתבה ברשותו ומיהו היכא דלא נכתבה כלל פשיטא דהוי דאב כגון שגירשה מן האירוסין ואם כן גביא מזמן ראשון ודוחק להעמיד כולה שמעתין אליבא דרבי יהודה ונראה לרשב"א דאליבא דרבנן בעי ובעי טפי הכא מבעלמא היכא דליכא אב דהכא אם נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין היתה הכתובה של אב וכי היכי דמפסיד כחו האב בשעת נשואין מספקא ליה אם גם היא מפסדת:

הכא

לתנא לאשמעינן בקלקול ובאשה מקולקלת דכי נתאלמנה תרי זמני נקראת קטלנית ותו לא חזיא לאינסובי וסתם לן כרבי דאמר בפ' הבא על יבמתו נשאת לא' ומת לב' ומת לג' לא תנשא ואי הוה תני תרווייהו בגירושין א) לא סתם לן כוותיה אלא אורחיה דתלמודא הכי הוי למתני בגירושין תרי זמני אבל כי קתני חד בגירושין וחד בנשואין הא וודאי לאו אורחיה דתלמודא הוא ומשום דבעי למסתם לן כרבי תני הכי אבל נתאלמנה תרי זמני תו לא חזיא לאנסובי ואגב אורחיה קסתים לן תנא כר' דאמר בתרי זמני הוי חזקה: ומיגבא מאימת גביא ב) פי' המורה לענין זכיה דאב חזינן דלאו בתר אירוסין אזלינן ואפי' לר"י כדקתני ומודה ר"י וכו' אלמא בתר כתיבה אזיל ולא פליגי ר"י וחכמים אלא בזכות האב אבל שיעבוד כתובה מאימת חיילא לא קמיירו והשתא איבעיא לן כל אשה שנשאת ונתאלמנה או נתגרשה ובאת לגבות כתובתה לטורפה ממשעבדי היינו מן הלקוחות מאיזה זמן טורפת מנה מאתים יש לה בתנאי ב"ד משעה שאירסה וכתובה כתב לה עכשיו בעת הנשואין מאתים זוז והתוספת ועכשיו מאיזה זמן היא טורפת מזמן אירוסין או מזמן כתיבת הכתובה שהיא בעת הנשואין אמר ר"ה מנה ומאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין פי' מנה מאתים שנתחייב לה משעת אירוסין בתנאי ב"ד גביא משעת אירוסין ותוספת לא נשתעבד לה אלא משעת נשואין ורב אסי אמר אחד זה ואחד זה מן הנשואין פי' אע"ג דתנאי ב"ד הוא להיות כתובה לארוסה ה"מ אם נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין. אבל אשה שנשאת וכותב לה מאתים ותוספת בתר נשואין אזלי' ולא גביא להו אלא משעת נשואין דהכי הוי עיקר תנאי ב"ד לגבות מן הנשואין ג) דינו משנשאת. וגם מכאן מוכיח שיש כתובה לארוסה ואע"ג דלא כתב לה דאי כתב לה אמאי פליג ר"א למימר מן הנשואין והא כתב לה מן האירוסין ונשתעבדו לו נכסיו. ואמרינן לקמן מאי הוי עלה ת"ש דאמר ר"י א"ש משום ר"א בר"ש מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין וחכ"א אחד זה ואחד זה מן הנשואין ומסיק תלמודא והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנשואין: אמר רב [הונא] הוציאה עליו ב' כתובות אחת של מאתים ואחת של ג' מאות באת לגבות מאתים גובה מזמן ראשון [באת לגבות] ג' מאות גובה מזמן שני וכלהו חמש מאות לא גביא דכיון דלא כתב לה צביתי ואוסיפת לך ג' מאות אמאתים הכי קא"ל אי מזמן ראשון גבית גבי מאתים ואי מזמן שני גבית גבי ג' מאות פי' אם תרצה למחול שיעבודך שלא לטרוח לקוחות שקנו לאחר זמן ראשון עד זמן זה תיגבי ג' מאות וכיון שלא קרעה הראשונה ידה על העליונה או תגבה מאתים מזמן ראשון כגון שאין לה מה לטרוף מזמן

שני

א) אולי צ"ל לא הוי ידעינן דסתם לן תנא כוותיה. ב) הוא פרש"י ז"ל. ג) אולי צ"ל דאם כבר נשאת שתגבה מן הנשואין.

יב א מיי' פ"ג מהל' אישות הל' א ופ"י הל' יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נז סעי' א:

יג ב מיי' פ"ג שם הל' יב סמג שם טוש"ע שם סי' נז סעי' ג (וסי' נה סעי' ז):

יד ג מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הל' לא סמג לאוין קכו טוש"ע שם סי' ט סעי' א:

טו ד מיי' פ"י מהל' אישות הל' יא ופט"ז הל"י סמג עשין מח טוש"ע שם (סי' נה סעי' ו) וסי' ק סעי' יד:

תוספות רי"ד

א"ל מר בר אמימר לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת פי' דפשיט לעיל בתו מאלמנותו ואמר שמעשה ידיה לאחין. ורב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב. ומסיק תלמודא והלכתא כוותיה דרב: מתני' המארס את בתו וגירשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלו השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה כתובתה שלה ר"י אומר הראשונה של אב. א"ל משהשיאה אין לאביה בה רשות. פי' כיון שביד האב לקדשה וזוכה בכסף קידושיה זוכה נמי בכסף כתובתה של שני האירוסין הללו כיון שלא נשאת ולא בגרה ואכתי לא נפקא מרשותי' ובעידן גובינא נמי היא ברשותיה וקסבר האי תנא יש כתובה לארוסה. אבל אם השיאה וגירשה השיאה ותאלמנה כתובתה שלה ואע"פ שנכתבה הראשונה בעודה ארוסה בתר גובינא אזלינן וכיון דנשאת כבר יצאה מרשות האב והכתובה שלה ור"י פליג בראשונה ואמר שהוא של אב: מ"ט דר"י רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל וברשותו נכתבין פי' המאתים וזוז הראשונים נכתבו בעודה ארוסה קודם שנשאת ואזיל ר"י בתר גובינא: תניא מודה ר"י במארס את בתו קטנה ובגרה ואח"כ נשאת שאין לאביה רשות בה פי' שהכתובה הראשונה קודם נישואין בגרה והיא לא נכתבו ברשותו ומכאן מוכיח שיש כתובה לארוסה בתנאי ב"ד ואע"ג דלא כתב לה. דאי דכתב לה עסקינן אמאי מודה בהא ר"י והא בשעת אירוסין דכתב לה (ארוסה) [קטנה] הות ור"י אזיל בתר כתיבה אלא ש"מ בדלא כתב לה עסקינן ויש כתובה לארוסה ואע"ג דלא כתב לה: השיאה וגירשה וכו' טעמא דהשיאה וגירשה השיאה ונתארמלה כלומר היינו טעמא דנקט נשואין בתרי זמני בגירושין וחד בנשואין ולא נקט תרוויהו באלמנות משום דלא ניחא ליה

נושא: מתי האב זכאי לגבות כתובתה ומתי היא זוכה בה

נושא: מדיוק לש' המש' רואים כאשה מוחזקת קטלנית אחרי פעמיים

נושא/מגמה: ב' לשונות של רבה ור"י להסביר שיטת ר' יהודה באמתה

הואיל

נושא: מאתי חל זכות גביה לתשלום הכתובה ממשועבדים

א) מנה מאתים ב) תוספת

[ובתוס' דמנחות מ: השיגו בזה דר' זירא לאו היינו רב זירא]

[ונעיין ערך שקד א' איתא שהיה שוקד על דלתי תורה]

* צ"ע רש"י ד"ה הא רב אמרה מפירוש הש"ס עי' לראות בסיס לשימוש בחז"ל

[במשנה שבמשניות ליתא]

כ"מ קי: [יבמות סד. סד: עירובין לו. סנהדרין פא: נדה י. סד.]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הואיל וברשותו וכו' נכתבים לשון רבים. עי' תוי"ט פ"ג מ"ז דכתובות: